

ΤΟ ΤΡΑΙΝΟ

Τεύχος 18 Ιούνης '02 Άνευ Αντιτίμου

"Δεν μπορεί όλοι εμείς που λέμε και πιστεύουμε τα ίδια πράγματα να έχουμε άδικο, και εσύ που λες το αντίθετο να έχεις δίκιο".

η κυρίαρχη άποψη

Η κυρίαρχη άποψη

αντλεί την ισχύ της από την ίδια την συνθήκη από την ίδια την συνθήκη της ύπαρξης της, δηλ. από

το γεγονός της κυριαρχίας της. Τί σημαίνει αυτό; Ότι η κυρίαρχη άποψη στηρίζεται στην βία της κυριαρχίας της, στη βία της πλειοψηφίας που την ασπάζεται και την κάνει κυρίαρχη. Η κυρίαρχη άποψη δεν έχει ανάγκη

από "ακόμα ένα επιχείρημα", από "άλλο ένα ιστορικό παράδειγμα" αφού

νομιμοποιείται εντός της κοινοτυπίας του κυρίαρχου λόγου, εντός του νοποπλίου της ορθής (δηλ. της νόμιμης) σκέψης.

Αντιθέτως

ΟΤΙ ΘΙΤΑΙ

η αιρετική άποψη,

η αποπλάνηση

Η αντιθετική θέση, η αποπλάνηση

χρειάζεται την ισχύ των επιχειρημάτων για να υπάρξει. Χρειάζεται την

φαντασία και την ευφυΐα του φορέα της. Για αυτό τέτοιοι άνθρωποι νιώ-

θουν την ανάγκη να μιλήσουν: για να αναλύσουν, να ερμηνεύσουν, να πεί-

σουν για την δικιά τους αλήθεια. Ο πλούτος του λόγου της αιρετικής άπο-

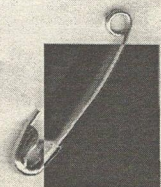
ψης είναι η αντίβια της διαφορετικότητας ενάντια στην πληθυντική βία

της κυρίαρχης σκέψης.

Ταξικό μίσος

και

ευφυΐα

«Η έλλειψη επαναστατικού κινήματος στην Ευρώπη ανήγαγε την αριστερά στην απλούστερη έκφραση της: μια μάζα θεατών που εκστασιάζονται κάθε φορά που οι εκμεταλλεζόμενοι των αποικιών παίρνουν τα όπλα ενάντια στους αφέντες τους, και που έχει την ακατάσχετη ροπή να βλέπει εκεί το **άκρο άωτο** της επανάστασης.» «Δύο τοπικοί πόλεμοι», Internationale Situationniste, No. 11, Οκτώβριος 1967.

Ο πόλεμος στην μέση ανατολή δεν είναι ούτε μεταξύ εθνών, ούτε μεταξύ θρησκειών. Στην μέση ανατολή υπάρχει από την μια το ισραηλινό κράτος και κεφάλαιο και μια παλαιστινιακή άρχουσα τάξη, και από την άλλη μια μαζική φτηνή εργατική δύναμη παλαιστινίων και μια ισραηλινή εργατική δύναμη που συντηρεί το κόστος σε ανθρώπινο και υλικό δυναμικό των πολεμικών επιχειρήσεων. Ο πό-

Η περίπτωση των δύο μεγάλων σφαγείων του αιώνα που πέρασε είναι αποκαλυπτικές.

Στην περίπτωση του Α' Παγκόσμιου Πολέμου, ελάχιστοι ήταν εκείνοι που αντιτάχθηκαν στις εκατέρωθεν σφαγές, αναλύοντας την ταξική φύση του πολέμου και καλώντας τους εργάτες και τους στρατιώτες όλων των χωρών να μετατρέψουν τους εθνικούς πολέμους σε ταξικούς «εμφύλιους» πολέμους². Η Β' Διεθνής διαλύθηκε κάτω από την θύελλα των εθνικισμών και των εκατέρωθεν διεκδικήσεων φανερώνοντας το πόσο διαβρωμένη ήταν ήδη από τότε, από την ιδεολογία του έθνους, αλλά και την βαθύτερη ουσία της σαν αριστερά του συστήματος.

Στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο οι συνθήκες ήταν ακόμα χειρότερες, διότι ενώ στον Α' Π.Π. ήταν «σαφείς» κάποιες ιμπεριαλιστικές βλέψεις των κρατών, στον Β' Π.Π. αυτές είχαν ντυθεί με ένα λαμπρό ένδυμα ιδεολογίας: από την μια η «δημοκρατία» της δύσης και η «μεγάλη σοβιετική πα-

τρίδα» και από την άλλη ο φασισμός του άξονα. Και αν στον Α' Π.Π. οι ταξικές τοποθετήσεις αγωνιστών ήταν ήδη μετρημένες στα δάχτυλα του ενός χεριού, στον Β' Π.Π. ήταν σχεδόν ανύπαρκτες. Εδώ αξίζει να αναφέρουμε την περίπτωση της οργάνωσης της Κ.Δ.Ε.⁴, η οποία ήταν η μοναδική στην Ελλάδα, αν όχι σε όλο τον κόσμο -από όσο ξέρουμε- που αποκάλυψε την αθλιότητα του πολέμου αλλά και του εθνικοαπελευθερωτικού μετώπου, προτάσσοντας μία ξεκάθαρα ταξική θέση, και πράττοντας προς αυτή την κατεύθυνση: ο εχθρός είναι πάντα τα αφεντικά σε όποιο «έθνος» και αν ανήκουν,

κανένα αφεντικό δεν είναι καλύτερο από το άλλο, σαν συμμάχους μας αναγνωρίζουμε μόνο τους εκμεταλλεζόμενους άλλων «εθνών», μαζί πρέπει να αγωνιστούμε ενάντια στα αφεντικά μας και όχι να σφαζόμαστε για χάρη τους.

Κάτω λοιπόν, από το πρίσμα του επαναστατικού διεθνισμού (ή μήπως **αεθνισμού**;) ας δούμε και την περίπτωση της παλαιστίνης.

λεμος εκεί είναι αυτό που κάθε πόλεμος είναι παντού πάνω στον πλανήτη: **ταξικός**.

Δεν έχουμε την δυνατότητα να αναλύσουμε διεξοδικά την ιδεολογία του έθνους¹ και την χρησιμότητά της για την αστική τάξη. Στην περίπτωση της δημιουργίας του έθνους κράτους, ο εθνικισμός αποτελεί το ιδεολογικό άλλοθι της αστικής τάξης απέναντι στον φεουδαρχικό κόσμο, και χρησιμεύει στην εξασφάλιση ενός εργατικού δυναμικού ικανού να λειτουργήσει στα πλαίσια του καπιταλισμού. Σε ένα επόμενο στάδιο, ο εθνικισμός χρησιμεύει σαν ιδεολογικό άλλοθι απέναντι σε άλλους εθνικισμούς (διαμέσου ιδεολογημάτων καθαρότητας, ανωτερότητας κλπ.), προκειμένου να ντύσει την ιμπεριαλιστική φύση κάθε κράτους. Ταυτόχρονα με το δεύτερο, ο εθνικισμός έρχεται να επικαλύψει τις όποιες ταξικές αντιθέσεις εντός του έθνους κράτους επιδιώκοντας την διατήρηση της ταξικής ειρήνης.

Αυτό που ονομάζεται εθνικός πόλεμος, είναι πάντα στην ουσία του ταξικός. Σε γενικές γραμμές, οι αυτοαποκαλούμενοι εθνικοί πόλεμοι, είτε έχουν σαν αιτία την αντιπαράθεση αρχουσών τάξεων είτε (ή επίσης) αποσκοπούν στην πειθάρχηση των εργατών, στο τσάκισμα της ταξικής συνειδησης και οργάνωσης τους, και στην αποδιάρθρωση και αναδιάρθρωση της δομής της εργατικής τάξης αλλά και της ίδιας της καπιταλιστικής οικονομίας. Ο εθνικισμός αποτελεί σε αυτή την περίπτωση την ιδεολογική επικάλυψη αυτής της σύγκρου-

σε. Η περίπτωση των δύο μεγάλων σφαγείων του αιώνα που πέρασε είναι αποκαλυπτικές. Στην περίπτωση του Α' Παγκόσμιου Πολέμου, ελάχιστοι ήταν εκείνοι που αντιτάχθηκαν στις εκατέρωθεν σφαγές, αναλύοντας την ταξική φύση του πολέμου και καλώντας τους εργάτες και τους στρατιώτες όλων των χωρών να μετατρέψουν τους εθνικούς πολέμους σε ταξικούς «εμφύλιους» πολέμους². Η Β' Διεθνής διαλύθηκε κάτω από την θύελλα των εθνικισμών και των εκατέρωθεν διεκδικήσεων φανερώνοντας το πόσο διαβρωμένη ήταν ήδη από τότε, από την ιδεολογία του έθνους, αλλά και την βαθύτερη ουσία της σαν αριστερά του συστήματος.

Η διακόσμηση, το μπαρ και ο λογαριασμός...

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΤΕΥΧΟΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΕΤΑΙ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ, ΚΑΤΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΤΟ ΠΙΟ ΕΥΚΟΛΟ ΠΡΑΓΜΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ***ΣΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΣΑΣ, ΠΟΥ ΕΠΙΣΗΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΤΑ ΠΙΟ ΕΥΚΟΛΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ***ΤΕΛΟΣ, ΕΠΙΔΙΩΞΗ ΜΑΣ, ΜΕ ΕΝΑ ΤΕΤΟΙΟ ΤΕΥΧΟΣ, ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΚΛΕΙΣΟΥΜΕ ΤΗΝ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΑΛΛΑ ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ ΝΑ ΤΗΝ ΑΝΟΙΞΟΥΜΕ ***ΤΟ ΤΡΑΙΝΟ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΠΟΥ ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΧΩΡΙΣ ΚΑΠΟΙΟ ΑΝΤΙΤΙΜΟ ΚΑΘΕ ΠΕΡΙΠΟΥ ΔΥΟ ΜΗΝΕΣ ***Η ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΝΑ ΣΥΝΤΑΣΣΕΙ ΤΟ ΕΝΤΥΠΟ, ΚΑΙ ΣΤΟ ΒΑΘΜΟ ΠΟΥ ΤΟ ΕΠΙΤΡΕΠΕΙ Η ΣΥΝΟΧΗ ΤΗΣ, ΑΝΑΠΤΥΣΣΕΙ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ *** ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ, ΟΠΟΥ ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΑΝΤΙΘΕΤΟ, ΦΕΡΟΥΝ ΤΗΝ ΕΥΘΥΝΗ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ *** Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΛΥΤΩΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ***ΚΡΙΤΙΚΕΣ, ΚΕΙΜΕΝΑ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ, ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΥΛΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΚΡΙΝΟΝΤΑΙ (ΟΧΙ ΑΠΟ ΕΜΑΣ ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ) ΑΝΑΓΚΑΙΑ ***ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: Τ.Θ. 1013 Τ.Κ. 71001 ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

γράφει για αυτήν στο 15^ο τεύχος:

«Κατά τη γνώμη μας, για να προσαφθεί σε μια ομάδα από-μων, σε μια οργάνωση ή σ' ένα μηχανισμό ή μομφή αυτή, θα πρέπει η βίαιη δραστηριότητά τους να οριοθετείται από κάποια βασικά χαρακτηριστικά: α) να είναι ποικιλόμορφη, δηλαδή να ασκεί φυσική, υλική, ψυχολογική, ιδεολογική βία, β) να ασκείται επί της μεγάλης πλειοψηφίας του πληθυσμού ενός κράτους ή μιας περιοχής, γ) να είναι συνεχής και τεράστια ποσοτικά. Καθίσταται σαφές, ότι τέτοιου είδους δραστηριότητα μόνο τα κράτη με τους πανίσχυρους θεσμούς-μηχανισμούς που διαθέτουν είναι σε θέση να την ασκήσουν. Επίσης, τρομοκρατική βία μπορούν να επιβάλλουν και αντάρτικες οργανώσεις στο έδαφος που ελέγχουν ή δρουν. Και αυτό γιατί αποτελούν πυρήνες κρατών και σκοπό έχουν την κατάληψη της κρατικής εξουσίας.»

Με βάση λοιπόν, και αυτήν μας την θέση πάνω στο ζήτημα, θα προσπαθήσουμε να απαντήσουμε στο ερώτημα ποιος, πως και σε τι έκταση ασκεί τρομοκρατία σε αυτή την περιοχή του κόσμου. Τρομοκρατία και στην παλαιστίνη και στο ισραήλ ασκεί **το ισραηλινό κράτος και κεφάλαιο**. Αυτός είναι και ο μόνος μηχανισμός ο οποίος έχει στην διάθεση του όλα τα τεχνικά μέσα για να ασκήσει τρομοκρατία (και την ασκεί): ελέγχει τους πληθυσμούς, καταστρέφει οικισμούς παλαιστινίων, ξεριζώνει καλλιέργειες, επιτίθεται, βομβαρδίζει, σκοτώνει αδιακρίτως, εκμεταλλεύεται, επιβάλλει περιορισμούς στην κίνηση και την διάθεση των ανθρώπων, φτιάχνει νέους οικισμούς, πολιορκεί, και άλλα πολλά, που ειλικρινά δεν γνωρίζουμε άλλη τόσο εκτεταμένη, τόσο διαρκής, τόσο «σκληρή», επιβολή ενός κράτους πάνω σε έναν πληθυσμό. **Σημείωση:** η τρομοκρατία του ισραηλινού κράτους και κεφαλαίου δεν αφορά μόνο τους παλαιστίνιους, αφορά και σε ένα μεγάλο βαθμό και τους ισραηλινούς πολίτες.

Αλλά αν σταματούσαμε εδώ, δεν θα λέγαμε όλη την αλήθεια, έτσι λοιπόν, τρομοκρατία ασκεί επίσης, αλλά περιορισμένα προς το παρόν και **μόνο προς τον παλαιστινιακό πληθυσμό, και η εκκολλαπτόμενη παλαιστινιακή κρατική εξουσία**. Αυτός λοιπόν, ο οποίος τρομοκρατεί στην μέση ανατολή, όπως και σε κάθε άλλη γωνιά του κόσμου (με διαφορετικές βέβαια εντάσεις και εκτάσεις) είναι η άρχουσα τάξη κάθε περιοχής. Ίσως η παραπάνω προσέγγιση να δημιουργεί κάποιες απορίες, όμως, στην μέση ανατολή υπάρχουν δύο άρχουσες τάξεις (ισραήλ, παλαιστίνης). Το «πρόβλημα» έγκειται στο ότι μόνο η μία από αυτές τις τάξεις έχει το δικό της κράτος⁵, η ισραηλινή, άρα και μόνο αυτή ασκεί τρομοκρατία. Όμως, το γεγονός ότι η παλαιστινιακή άρχουσα τάξη δεν έχει το δικό της κράτος δεν σημαίνει και ότι δεν ασκεί τρομοκρατία στο βαθμό εκείνο που έχει την δυνατότητα και που της επιτρέπεται. Άλλωστε για αυτόν ακριβώς το λόγο, κλήθηκε η ΟΑΠ κατά την διάρκεια της πρώτης ιντιφάντα στην παλαιστίνη. Ήταν η πιο αξιόπιστη οργάνωση της τοπικής ελίτ. Και η ΟΑΠ, ανέλαβε να κάνει καλύτερα στην περιοχή ότι δεν μπορούσε, λόγω της ιντιφάντα, να κάνει αποτελεσματικά το ισραήλ: **τον μπάτσο και τον τρομοκράτη**.

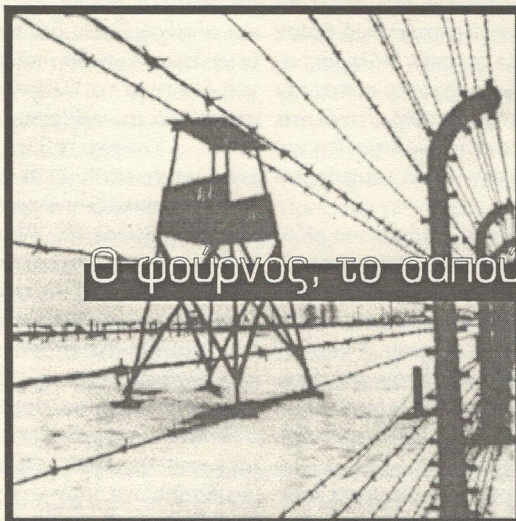
Επίσης, ειδική αναφορά θα πρέπει να γίνει στις ισλαμιστικές οργανώσεις που δρουν στην παλαιστίνη. Οι ηγεσίες των ισλαμιστικών οργανώσεων δεν είναι παρά τμήματα της παλαιστινιακής άρχουσας τάξης, και κατ' αυτή την έννοια ασκούν και αυτές ένα μέρος της τρομοκρατίας (θα το επαναλάβουμε) προς τον παλαιστινιακό πληθυσμό και μόνο. Η τρομοκρατία, βέβαια που ασκείται από αυτές τις οργανώσεις τείνει να είναι περισσότερο ιδεολογική, κοινωνική και πολιτική παρά υλική βίαιη, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν ασκούν και βία περιορισμένης έκτασης⁶.

Η κουβέντα τώρα περί τρομοκρατίας και ασφάλειας, αν και χρήζει διεξοδικότερης προσέγγισης, νομίζουμε πως δεν είναι του παρόντος να αναλυθεί. Θα περιοριστούμε μόνο στο εξής: το ισραήλ, αναγνώρισε την παλαιστινιακή αρχή υπό τον όρο, ότι η δεύτερη θα κάνει ότι είναι δυνατόν προκειμένου να διατηρήσει την «ασφάλεια» του ισραήλ. Δεν τα καταφέρνει -λόγω καμικάζι-, επομένως το ισραήλ, για λόγους δικής του πολιτικής θεωρεί την παλαιστινιακή αρχή «τρομοκρατική», και σύμφωνα με τις συνθήκες, που

έχει υπογράψει η παλαιστινιακή αρχή, «νόμιμα» δηλ., μπουκάρει όποτε αυτό κρίνει απαραίτητο σε παλαιστινιακούς οικισμούς προκειμένου να διατηρήσει την «ασφάλεια» του. Το ισραήλ, σε ένα μεγάλο βαθμό, δεν κινείται μόνο λόγο της στρατιωτικής ισχύος του, αλλά και λόγο των συμφωνιών που έχει υπογράψει ο ίδιος ο Αραφάτ.

Σε κατά καιρούς αναλύσεις του ζητήματος της παλαιστίνης ελάχιστες αναφορές έχουν γίνει στους ισραηλινούς εκμεταλλευόμενους. Το γεγονός ότι αυτοί «ανήκουν» στην πλευρά του «καταπιεστή» μάλλον, πετάει στα σκουπίδια οποιαδήποτε στοιχειώδη διεθνιστική αλληλεγγύη από αυτούς που διαρρηγνύουν τα ιμάτια τους -κατά τ' άλλα- για αυτούς που κάθε φορά τους κάνει κέφι. Δεν θα προσπαθήσουμε, ούτε να δικαιολογήσουμε, ούτε να απαλλάξουμε τους ισραηλινούς καταπιεσμένους, από τις ευθύνες που τους αναλογούν. Όμως δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να θεωρήσουμε ότι έχουν ευθύνη «θανάτου» για τα εγκλήματα του κράτους τους. Δεν είναι όλοι οι ισραηλινοί ένοχοι -και μάλιστα ένοχοι ποινής

θανάτου. Η λογική αυτή ξέρουμε ίσως τί σημαίνει... και αν την προεκτείνουμε, μάλλον σε αυτό τον πλανήτη δεν θα πρέπει να απομείνουν και πολλοί ζωντανοί, αν αποδοθεί σε κάθε κοινωνία η ευθύνη «θανάτου» που αναλογεί στο κράτος της. Να μιλήσουμε για την Ελλάδα; Άντε να μείνουν ζωντανές οι αρκούδες στην Πίνδο και τα κρι-

Ο φούρνος, το σαπούνι και ο λογαριασμός...

κρι στον Ψηλορείτη... Για τις επτά; Που έχουν κατασφάξει όλον τον πλανήτη, τί ευθύνη να αποδώσουμε;

Με όλα τα παραπάνω δεν θέλουμε να πούμε ότι οι κοινωνίες αλλά και οι ίδιοι οι εκμεταλλεζόμενοι, δεν έχουν ευθύνη. Ειδικά στο ισραήλ, έχουν ευθύνη, και έχουν μάλιστα και πολύ μεγάλη την ευθύ-

νη για τα εγκλήματα του ισραηλινού κράτους (όπως άλλωστε και η ελληνική κοινωνία για τα εγκλήματα του ελληνικού κράτους⁷).

Όμως πριν μιλήσει, ο καθένας για την οποιαδήποτε ευθύνη καλό είναι να έχει υπόψην του και μερικά πραγματάκια.

Το ισραηλινό κράτος αποτελεί ίσως την πιο πρωτότυπη δημιουργία έθνους κράτους στον πλανήτη, οδηγώντας στην ακρότατη συνέπεια της την εθνικιστική ιδεολογία. Εβραίοι από κάθε γωνία της γης, συγκεντρώθηκαν και δημιούργησαν το κράτος του ισραήλ στην μέση ανατολή, χωρίς να υπάρχει εκεί κάποιος προηγούμενος εθνικός πληθυσμός (πέραν ελάχιστων εποίκων). Ο παραλογισμός της ιδεολογίας, ή η ιδεολογία του παραλογισμού;

Η εθνική ιδεολογία του ισραηλινού κράτους στηρίζεται σε δύο βασικά στοιχεία: στον διωγμό και στις πανταχόθεν απειλές. (Το δεύτερο σαν απόρροια και του πρώτου).

Είναι γεγονός ότι οι εβραίοι ανά τους αιώνες έχουν κυνηγηθεί και έχουν καταδιωχθεί, με αποκορύφωμα τα στρατόπεδα της ναζιστικής γερμανίας. Δεν μπορούν να μιλήσουμε ποσοτικά, αλλά ίσως να έχουν κυνηγηθεί περισσότερο από κάθε άλλη εθνική ομάδα. Δεν είναι όμως οι μόνοι, και ούτε αυτό το γεγονός, το οποίο αποτέλεσε «επιχείρημα» για την δημιουργία κράτους, έγινε επιχείρημα για την δημιουργία κρατών από τους σιγγάινους π.χ., που και αυτοί και έχουν κυνηγηθεί και έχουν σκοτωθεί στα στρατόπεδα συγκέντρωσης των ναζί.

Από την άλλη τώρα, το κράτος του ισραήλ εκμεταλλεζόμενο και το ολοκαύτωμα⁸ φτιάχνει το μύθο των πανταχόθεν απειλών. Φανταστείτε μια κατάσταση σαν αυτήν που βιώνουμε στην Ελλάδα σε σχέση με την τουρκία, που τα τελευταία 170 χρόνια απειλεί⁹ «το έθνος μας», πολλαπλασιασμένη αρκετές φορές. Ίσως για να δει κανείς το βάθος, την πυκνότητα, την έκταση και τις συνέπειες της ιδεολογίας, ας θυμηθεί το μακεδονικό ζήτημα του '92, τότε που το ελληνικό έθνος «απειλούνταν». Όσοι είχαν αντίθετη άποψη ας θυμηθεί κανείς πως αντιμετωπίστηκαν. Πόσο λοιπόν, εύκολο, είναι για κάποιον στο ισραήλ, να διακρίνει αλλά και να δράσει; Ειδικότερα πόσο εύκολο είναι κάτι τέτοιο, όταν οι εκμεταλλεζόμενοι της άλλης

όχθης τους θεωρούν όλους υπεύθυνους «θανάτου»;

Να λοιπόν, δύο ενδιαφέροντα ερωτήματα...

Ο καιρός της «ειρήνης» στα παλαιστινιακά εδάφη δεν φαίνεται να διαφέρει και ιδιαίτερα από τον καιρό του πολέμου. Η μόνη διαφορά έγκειται μάλλον ότι στον καιρό του πολέμου σκοτώνονται πιο πολλοί παλαιστίνιοι. Η «ειρήνη» στην παλαιστίνη, είναι το άλλο όνομα της αθλιότη-

Το εστιατόριο, οι λεκέδες και ο λογαριασμός...

τας, το άλλο όνομα μιας ζωής στα γκέτο.

Από την άλλη η πραγματικότητα των ισραηλινών εκμεταλλευμένων, χωρίς να είναι βέβαια εξίσου εξαθλιωμένη, δεν μπορούμε να την θεωρήσουμε και την ιδανικότερη. Καπιταλισμό έχουν και εκεί, και μάλιστα στρατιωτικοποιημένο. Ο διαρκής πόλεμος, απέναντι σε πανταχόθεν απειλές, έχει κόστος και έχει και αυτός και την δική του εξαθλίωση, οικονομική και ηθική. Η πραγματικότητα του καπιταλισμού είναι θεμελιωδώς η ίδια και στην παλαιστίνη και στο ισραήλ. Ή μήπως η αλλοτρίωση σε αυτή την γωνιά του κόσμου είναι καλύτερη, ομορφότερη ή «απαλότερη»;

Το κίνημα των παλαιστίνιων υπήρξε ένα από τα πιο ριζοσπαστικοποιημένα και με σαφείς ταξικές αναφορές κίνημα του αραβικού κόσμου, αποτελώντας παράδειγμα για τους καταπιεσμένους, ενώ ήταν και ταυτόχρονα άμεσα συνδεδεμένο με τους κοινωνικούς αγώνες των μητροπόλεων του δυτικού κόσμου. Υπήρξαν εποχές που στον αραβικό κόσμο γινόταν πορείες όπου καιγόταν το κοράνι¹⁰. Και σε αυτές τις εποχές οι ισλαμιστές δεν είχαν καμία κοινωνική βάση. Τί συνέβη όμως και σήμερα πια, το μόνο που έχει μείνει στον αραβικό κόσμο να είναι οι ισλαμιστές;

Πρώτ' απ' όλα τα εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα ξεκινούν και κατόπιν κατευθύνονται από τις νεοδημιουργημένες αστικές τάξεις των αποικιακών χωρών, με σαφέστατο στόχο την δημιουργία κράτους. Σκοπός τους δεν είναι άλλος, και δεν μπορεί να είναι άλλος από το να πάρουν μια όσο καλύτερη θέση στον διεθνή καταμερισμό εργασίας και εξουσίας. Τα νεοδημιουργητά κράτη σύντομα θα συνεργαστούν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο με τον ιμπεριαλισμό. Υπάρχει καμία ιστορική αντίρρηση σε αυτό; Τα εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα προτάσσουν το εθνικό, διότι μόνο κάτω από αυτούς τους όρους μπορούν να εξασφαλίσουν, οι κατά τόπους αστικές τάξεις, τις προϋποθέσεις ανάπτυξης τους. Από την στιγμή που οι εκμεταλλεζόμενοι έχουν την αυταπάτη ότι εισερχόμενοι σε έναν τέτοιο αγώνα θα εξυπηρετήσουν τα ταξικά τους συμφέροντα, η μάχη είναι ήδη χαμένη. Κάτω από την πόλωση του ένοπλου αγώνα αυτός χάνει όποια ταξικά χαρακτηριστικά έχει και επικαλύπτεται από τις ιδεολογίες εθνών και θρησκειών. Το εθνικό και το ταξικό είναι αντιθετικά. Το ταξικό ή θα είναι εχθρικό απέναντι της ή θα μπορέσει να υπάρξει δίπλα της σαν μια ιδεολογία, σαν μια επίφαση, σαν μια καλή συνταγή υποταγής των εκμεταλλευομένων στους εκμεταλλευτές τους. Αυτό δείχνουν όλα: **υπό τις προϋποθέσεις των εθνικοαπελευθερωτικών κινήματων αυτό που πάντα καταβαρυνόταν ήταν το ταξικό.**

Επιπλέον, τα δυτικά κράτη καλλιέργησαν και ενθάρρυναν φονταμενταλιστικά κινήματα. Ας μην ξεχνάμε ότι το ίδιο το ισραήλ (το ισραήλ!!!) ενθάρρυνε και έδειξε ανοχή στους παλαιστίνιους ισλαμιστές. Και οι ίδιοι οι ισλαμιστές βέβαια, σαν καλοί σοσιαλδημοκράτες, ασκώντας μια πολιτική πρόνοιας κατάφεραν να αποκτήσουν μια ευρεία κοινωνική βάση. Όσο για τις επα, ενδεικτικά θα αναφέρουμε μόνο ένα όνομα: Οσάμα Μπιν Λάντεν.

Έτσι λοιπόν, οι ταξικές και κοι-

νωνικές αναφορές των παλαιστίνιων αγωνιστών παραχώρησαν ξεκάθαρα την θέση τους στις εθνικές και θρησκευτικές.

Εδώ να τονίσουμε το εξής: οι παλαιστίνιοι έχουν κάθε δικαίωμα να θεωρούν τον αγώνα τους εθνικοθρησκευτικό ή ότι άλλο, αλλά και 'μεις από την πλευρά μας θα πρέπει να αναγνωρίσουμε τις ταξικές αιτίες και πραγματικότητες αλλά και να καταδείξουμε το αδιέξοδο του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα.

Η κυρίαρχη αριστερή-φιλανθρωπική αντίληψη απαιτεί μια de facto αλληλεγγύη προς τον παλαιστινιακό «λαό».

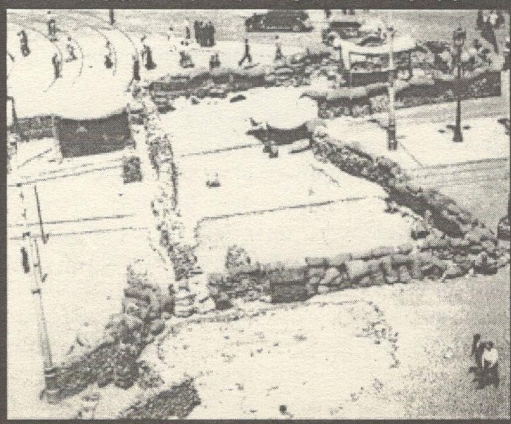
Αντιθέτως, από την πλευρά μας θεωρούμε την κριτική αναπόσπαστο στοιχείο της αλληλεγγύης. Αν η αλληλεγγύη δεν στέκεται κριτικά απέναντι σε όσους αγωνίζονται, εάν δεν εντοπίζει λάθη, αδυναμίες και αδιέξοδα, εάν δεν επιθυμεί να εμπλουτίσει την πράξη και την θεωρία και των δύο πλευρών, δεν έχει νόημα να υπάρξει. Αλληλεγγύη δεν είναι το 1 ευρώ για τα παιδιά της παλαιστίνης. Αυτό είναι μπουγάδα συνειδήσεων.

Υπάρχουν δύο σημεία τα οποία θα πρέπει να κρίνουμε: το ένα είναι το αίτημα για την δημιουργία κράτους και το άλλο η τακτική των καμικάζι-παλαιστίνιων.

Θεωρείται «λογικό», το να διεκδικούν οι παλαιστίνιοι ένα κράτος, σε ποιο σημείο ακριβώς βρίσκεται η «λογική» σε αυτό, δεν ξέρουμε, πάντως θα πρέπει να είναι πολύ καλά κρυμμένη. Η μόνη «λογική» με την οποία συμφωνεί το αίτημα ίδρυσης ενός παλαιστινιακού κράτους είναι η «λογική» του εθνικισμού, η λογική της κυριαρχίας, η λογική του σφαγείου. Η «λογική» ότι το δικό «μας» κράτος θα είναι καλύτερο από του γείτονα. Η δημιουργία κράτους στην παλαιστίνη δεν εκπορεύεται από καμία «λογική». Εκπορεύεται μόνο από τις επιθυμίες τις παλαιστινιακής άρχουσας τάξης και τις ψευδαισθήσεις των καταπιεσμένων. Κανένα αίτημα για κράτος δεν θα μας βρει σύμφωνους ποτέ και πουθενά, χρέος των καταπιεσμένων σε όλο τον πλανήτη δεν είναι να κατασκευάσουν και να συντηρούν καθεστώτα εκμετάλλευσης, όσες ποιοτικές και ποσοτικές διαφορές να έχει το ένα καθεστώς από το άλλο, **αλλά να τα καταστρέφουν.** Το αίτημα για την δημιουργία κράτους να βρει αλληλεγγύους τους αριστερούς, που ξέρουν πολύ καλά πως φτιάχνονται τα κράτη, και τους αναρχικούς, που ξέρουν να δείχνουν κατανόηση, αλληλεγγύη και αγάπη σε όλο τον κόσμο.

Έχουμε την (σοβαρή) υποψία ότι αυτό που ενδιαφέρει περισσότερο τους παλαιστίνιους εκμεταλλευόμενους είναι να σταματήσει η καταπίεση του ισραηλινού στρατού. Το ότι μπορεί να έχει πειστεί ότι ο μοναδικός τρόπος για να συμβεί αυτό είναι η δημιουργία κράτους είναι μια άλλη κουβέντα. Από την άλλη είμαστε πεπεισμένοι για το ποια είναι τα «ενδιαφέροντα» των παλαιστίνιων αφεντικών. Μία «ξένη» άρχουσα τάξη δεν θα αποδεχόταν δίπλα της μια παλαιστινιακή: οι δυνατότητες που προσφέρει η τάξη του σε ένα παλαιστινιακό αφεντικό εντός ενός ισραηλινού κράτους θα ήταν

Ο αρχιμάγειρας, τα ψίχουλα και ο λογαριασμός...

περιορισμένες. Δεν ξέρουμε σίγουρα τι μπορούν να επιθυμούν οι εργάτες της παλαιστίνης, ξέρουμε όμως τι επιθυμούν τα αφεντικά της. **Το έθνος-κράτος είναι το μόνο κοινωνικό καθεστώς που μπορεί να εξελιχθεί και να λειτουργήσει η αστική τάξη, μέχρι ένα ορισμένο στάδιο ανάπτυξης της.**

Το ζήτημα, των παλαιστίνιων καμικάζι είναι εξαιρετικά λεπτό, κυρίως επειδή σαν φαινόμενο είναι φορτισμένο συναισθηματικά. Πιστεύουμε, ότι πάνω σε αυτό το φαινόμενο θα πρέπει να ασκηθεί εξαντλητική κριτική, και για τον επιπλέον λό-

γο που διάφοροι μας καλούν να μην ασκήσουμε καθόλου κριτική: **εκεί κάτω σκοτώνονται.**

Πρώτα από όλα, η τακτική αυτή -που εγκαινίασαν ισλαμιστικές οργανώσεις, εκμεταλλεζόμενες ίσως το πάθος για εκδίκηση των παλαιστινίων- δεν αποπνέει τίποτα απελευθερωτικό για τους καταπιεσμένους την στιγμή καταρχάς που γίνονται στο όνομα του Αλλάχ, ή ενός κράτους, που δεν παλεύουν από κοινού με τους ισραηλινούς καταπιεσμένους ενάντια στα αφρεντικά και των δύο «εθνών», που οι φορείς τους κινούνται από την αρχή της συλλογικής ευθύνης. Επιπλέον η τακτική αυτή, έχει σαν αποτέλεσμα να καταστήσει αδύνατη την οποιαδήποτε μελλοντική πιθανότητα συμβίωσης αυτών των δύο πληθυσμών, πράγμα το οποίο εξυπηρετεί εξίσου και το ισραηλινό κράτος και την παλαιστινιακή άρχουσα τάξη. Τέλος αυτή η τακτική φαίνεται να εξυπηρετεί με ύποπτη συνέπεια και τους ιδεολογικούς μηχανισμούς του ισραηλινού κράτους, προκειμένου αυτό να δικαιολογήσει τις επεμβάσεις του. Κατά την πρώτη εντιφάντα τέτοιες τακτικές δεν εφαρμόζονταν -αυτό και μόνο αυτό το γεγονός φανερώνει πολλά πράγματα (**ασύλληπτα πολλά πράγματα**) για την τοπική αλλά και την τωρινή κατάσταση- πράγμα το οποίο έφερνε σε δύσκολη θέση το ισραηλινό κράτος. Παραείναι άνισο, ακόμα και για τους δικούς σου υπηκόους να δικαιολογήσεις τα τανκς απέναντι σε πιτσιρικάδες με πέτρες. Από την άλλη στις 11-9 τι συνέβη; Μήπως **και μια καλή αφορμή;**

Σε καμία περίπτωση δεν ισχυριζόμαστε ότι όλα αυτά είναι σχεδιασμένα από κάποιο μεγάλο κεφάλι, ή από κύκλους που απεργάζονται την δυστυχία του κόσμου. Όμως κάποια πράγματα παραείναι προφανή για να είναι τυχαία. Η ανάπτυξη του ισλαμισμού στον αραβικό κόσμο, δείξαμε παραπάνω σε τι οφειλονταν και τί στόχο είχε, έρχεται λοιπόν τώρα να δώσει τροφή σε ένα νέο δίπολο

Η απόπειρα της ισραηλινής ηγεσίας, με την αμέριστη υποστήριξη των ΗΠΑ, για τη δημιουργία μιας «Τελικής Λύσης» στο παλαιστινιακό κατέστη, μετά και τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001, άμεσα επιτεύξιμη. Το γεγονός αυτό οδήγησε ένα μεγάλο μέρος των ελληνικών ΜΜΕ αφενός στην αναγνώριση της συμφωνίας του Όσλο ως «Ειρηνευτικής Συμφωνίας» προς την κατεύθυνση μιας «διευθέτησης» του Μεσανατολικού και αφετέρου στην ευθυγράμμιση με τις απόψεις του «ηγέτη του παλαιστινιακού λαού, Αραφάτ» για την εγκαθίδρυση ενός Κράτους στην περιοχή με επικεφαλής τον ίδιο. Οι δυο αυτές κοινότοπες παραδοχές, που παρουσιάζονται ως οι προαπαιτούμενοι όροι της συζήτησης για το παλαιστινιακό, αποτελούν σε τέτοιο βαθμό θέσφατα, ακόμα και για μεγάλο μέρος της αριστεράς, που η οποιαδήποτε απόπειρα διατύπωσης ενστάσεων μοιάζει να είναι αποκλεισμένη από το φάσμα της επιτρεπτά εκφρασμένης άποψης. Θα επιχειρηθεί εδώ λοιπόν, μια συνοπτική επισκόπηση των

καλού-κακού. (Φαίνεται ότι ο καπιταλισμός απαιτεί μια απειλή για να λειτουργήσει). Όμως ο ρόλος τους θα πρέπει να γίνει κατανοητός. Εν ολίγοις, ο ισλαμικός φονταμενταλισμός δεν είναι παρά η άλλη πλευρά του νομίσματος.

Οι έλληνες αριστεροί, για άλλη μια φορά απέδειξαν το μεγαλείο της σκέψης τους. Από την ηλιθιότητα στην αθλιότητα και τούμπαιιν... έχουμε ζαλιστεί. Κοινή συνισταμένη όλων σχεδόν των από-

Οι θαμώνες, τα κρασοπότηρα και ο λογαριασμός...

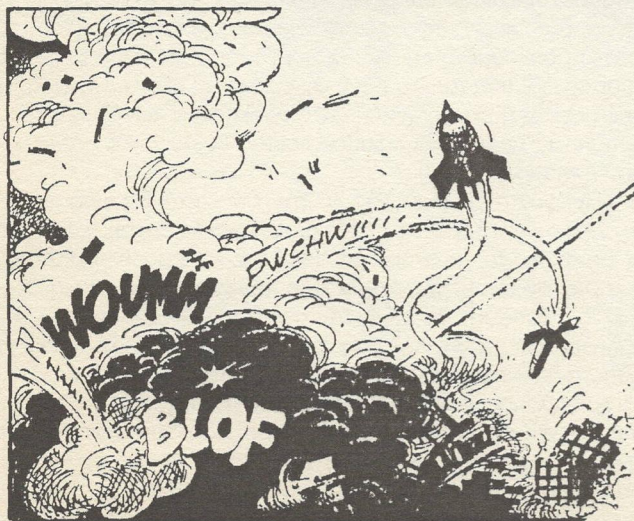
ψεων η δημιουργία παλαιστινιακού κράτους. Υποτίθεται λοιπόν, ότι κάτι τέτοιο είναι ρεαλιστικό και ότι η ύπαρξη ενός τέτοιου κράτους θα προσφέρει και θα εξασφαλίσει την ειρήνη στην περιοχή. Ποια ήταν εκείνη η φορά που η δημιουργία κράτους ήταν προϋπόθεση της ειρήνης; Και τι μας λέει ότι θα σταματήσει η σφαγή ή ότι θα καλυτερέψουν οι συνθήκες διαβίωσης, αν οι παλαιστίνιοι αποκτήσουν ένα κράτος; Και ακόμα (το έσχατο και αίσχιστο), η προοπτική δημιουργίας ενός κράτους στις σημερινές συνθήκες και με τους όρους που αποδέχεται η παλαιστινιακή αρχή, περισσότερα προς ένα γκέτο φέρνει παρά σε μία αυθύπαρκτη κρατική οντότητα. Η δημιουργία παλαιστινιακού κράτους αυτή την στιγμή θα είναι μια θεσμοθετημένη γκετοποίηση των πληθυσμών. Τί διαφορετικό θα επιθυμούσε το ισραηλινό κράτος;

Ο ιμπεριαλισμός, σαν μια φάση ανάπτυξης του καπιταλιστικού συστήματος είναι ένα φαινόμενο ξεκάθαρα ταξικό. Μπορούν λοιπόν να μας απαντήσουν τα λαμπρά μυαλά της αριστεράς, πως μπορεί να απαντηθεί ο ιμπεριαλισμός με εθνικούς όρους; Με την δημιουργία αντι-ιμπεριαλιστικών, δημοκρατικών, προοδευτι-

«Ειρηνευτικών Διαδικασιών» που αφορούν την περιοχή, ενώ παράλληλα θα εξεταστεί ο ρόλος «του ηγέτη του παλαιστινιακού λαού».

Στις 5 Ιουνίου του 1967 το Ισραήλ επιτίθονταν αιφνιδιαστικά κατά αιγυπτιακών αεροπορικών δυνάμεων¹. Ο πόλεμος που διήρκεσε μόλις έξι ημέρες (και γι' αυτό ονομάστηκε ως «πόλεμος των έξι ημερών») έθετε το γενικό περίγραμμα των μετέπειτα διεκδικήσεων του ισραηλινού κράτους. Η διπλωματική «ειρηνευτική διαδικασία» που επακολούθησε και η οποία τελικά οδήγησε στην υιοθέτηση από το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ του, περίφημου, εγγράφου 242, ενώ έκανε λόγο για την ανάγκη απόσυρσης των ισραηλινών στρατευμάτων από τα Κατεχόμενα, παρέκαμπτε («εύστοχα») να αναφέρει οτιδήποτε συγκεκριμένο για τα δικαιώματα των Παλαιστινίων². Ασφαλώς, για το Ισραήλ, οποιαδήποτε αναφορά για αποχώρηση από τα κατειλημμένα εδάφη δεν ήταν δυνατό να γίνει αποδεκτή. Έτσι,

ΟΙ «ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ» ΣΤΗΝ ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

όταν το Φεβρουάριο του 1971 ο πρωθυπουργός Ανουάρ Σαντάτ της Αιγύπτου έσπευσε να αναγνωρίσει την απόφαση αυτή του ΟΗΕ, το Ισραήλ αρνήθηκε να αποχωρίσει από τις περιοχές τις οποίες είχε καταλάβει με τον πόλεμο των έξι ημερών. Το δίκαιο της πυγμής όμως, εξασφαλίζει στον κάτοχο της και την εξουσία να σημασιοδοτεί την πραγματικότητα με τρόπο που να είναι δίκαιη γι' αυτόν. Έτσι, οι ΗΠΑ, που με πρωτοβουλία του Χένρι Κίσινγκερ ανέλαβαν να υπερκεράσουν το αδιέξοδο μεταξύ Αιγύπτου και Ισραήλ, ερμήνευσαν την απόφαση 242 με τέτοιο τρόπο ώστε να μη θίγονται τα συμφέροντα του Ισραήλ με τρόπο δηλαδή ώστε να παρακάμπτεται οποιαδήποτε αναφορά που να κάνει λόγο για επιστροφή στις προ του Ιουνίου του '67 θέσεις. Η αμερικανοϊσραηλινή «ειρηνευτική» αυτή στάση προκάλεσε την αντίδραση της Αιγύπτου, η οποία εκφράστηκε με τον πόλεμο του Γιομ Κιπούρ (6 Οκτωβρίου του 1973) και ο οποίος λίγο έλειψε να οδηγήσει σε σύρραξη μεταξύ ΗΠΑ και ΕΣΣΔ.

Οι «ειρηνευτικές συνομιλίες» που ακολούθησαν στο Καμπ

κών κρατών όπου πεφωτισμένοι ηγέτες σαν τον Πολ Ποτ θα αντισταθούν στην παγκόσμια κυριαρχία; Όχι τίποτα, αλλά για να κανονίσουμε από τώρα τις δουλειές μας...

Επιπλέον, όλοι έχουν βαλθεί να καταγγέλλουν τα εγκλήματα του «σιωνιστικού κράτους», μπορεί να μας πει κάποιος από αυτούς τους ανθρωπιστές πότε ένα κράτος, υπό παρόμοιες συνθήκες έκανε κάτι διαφορετικό; Το ελληνικό μήπως, που φρόντισε να εκτοπίσει πλείστες όσες μειονότητες, όπως στην κύπρο την δεκαετία του '60;

Από την άλλη ένα μεγάλο τμήμα του αντιεξουσιαστικού χώρου, επιμένει να θεωρεί τον μουσουλμανικό φονταμενταλισμό σαν κάτι θετικό, θεωρώντας ότι είναι το μοναδικό κίνημα το οποίο αντιστέκεται στην παγκόσμια κυριαρχία. Πρώτον, αυτό αν μη τι άλλο φανεώνει αδυναμία ανάπτυξης ανταγωνιστικής σκέψης καταρχάς, και κατά συνέπεια κοινωνικού προτάγματος και κινήματος από τους ίδιους. Επιπλέον, έχουν κατασκευάσει ένα ιδεολογικό σχήμα το οποίο μόνο το κριτικό πνεύμα δεν προάγει. Ο ζωσμένος με τα εκρηκτικά, δεν τους προκαλεί ερωτήματα (αιτίες, αφορμές, λόγους, κοινωνικές συνθήκες, που κρύβονται πίσω από τον καμικάζι), αλλά απλά και μόνο -με την συνοδεία της άρπας ενός αφελούς επαναστατικού ρομαντισμού- τον άκριτο θαυμασμό τους. Ξεχνώντας, ότι όσο ηρωική και αν είναι μια ενέργεια (και οι πράξεις των καμικάζι είναι όντως ηρωικές), αυτό που μετράει σε κάθε ενέργεια είναι τα **κίνητρα**. Δηλαδή, αν ανατιναχθεί κάποιος στον σταθμό στην Ομόνοια φωνάζοντας «Ζήτω η χούντα» είμαστε υποχρεωμένοι να τον σεβαστούμε; Και εντάξει, με την χούντα είναι, θα τον φτύσουμε όλοι. Αν όμως ανατιναχθεί φωνάζοντας «Ζήτω η Αναρχία!», τότε τί; Δεν καθορίζει μόνο ο σκοπός τα μέσα, αλλά εξίσου και τα μέσα τον σκοπό. Δηλ., μπορούμε ίσως καλύτερα να καταλάβουμε το σκοπό κάποιου και από τα μέσα που χρησιμοποιεί. Ο σκοπός είναι θεωρία, τα μέσα πράξη, και αν αυτά δεν βρίσκονται σε μια διαλεκτική σχέση μεταξύ τους τότε δεν έχουμε παρά για μια ακόμα φορά την θαυμάσια εκείνη οπτασία της **ιδεολογίας**.

Η δυστυχία της σκέψης αυτών των ανθρώπων είναι ότι δεν θέλουν να δουν καν, τί ρόλο έχει αποκτήσει και πως τον απέκτησε ο φονταμενταλισμός στον αραβικό κόσμο. Το δε τραγικότερο όλων;

Το λαμπρό επιχείρημα ότι ο φονταμενταλισμός έχει ταξικά χαρακτηριστικά. Χαρήκαμε πολύ για την γνωριμία: σε μια ταξική κοινωνία τα πάντα θα έχουν ταξικά χαρακτηριστικά. Το ζήτημα είναι η **συνειδητοποίηση** αυτών των ταξικών χαρακτηριστικών, διότι μέσα στα πλαίσια του φονταμενταλισμού η ταξική συνειδηση απλά πάει για προσκύνημα στην Μέκκα. Μέσα στα πλαίσια ενός κινήματος που προϋποθέτει 15.653 καταναγκασμούς δεν μπορεί να υπάρξει κανένα απελευθερωτικό πρόταγμα. Οι ταξικοί αγώνες θα πρέπει να είναι και ενάντια στον φονταμενταλισμό, ειδικά δεν θα είναι τίποτα. Όσοι θέλουν τζιχάντ, να πάνε να βρουν τον Σαντάμ, να δούμε αν θα τους αρέσει **εκεί** η τζιχάντ. Άλλο πράγμα η ευκολία διατύπωσης μιας θέσης και άλλο η ίδια η θέση... Έτσι;

Όπου ξαφνικά, λίγο πριν το επιδόρπιο, καταλαβαίνει κανείς ποιοι τελικά τρώνε και ποιοι τελικά πληρώνουν το λογαριασμό...

Ο Α. Στίνας αναφέρει κάπου, και μιλώντας για την περίοδο της κατοχής ότι δεν είναι τόσο υποχρέωση των εργατών της κατεχόμενης χώρας να εκδιώξουν τα εχθρικά στρατεύματα, όσο υποχρέωση των εργατών της χώρας που τα στέλνει να επιστρέψουν αυτά πίσω, εννοώντας ότι οι εργάτες της γερμανίας ήταν αυτοί που όφειλαν να εξαναγκάσουν το γερμανικό κράτος να ανακαλέσει τα στρατεύματα του. Σύμφωνα με τον ίδιο και στην περίπτωση της ελληνικής κατοχής οι εργάτες στην Ελλάδα όφειλαν να καλέσουν τους γερμανούς-ιταλούς στρατιώτες να συμφιλιωθούν και να αγωνιστούν μαζί ενάντια στα αφεντικά σε Ελλάδα, Ιταλία, Γερμανία. Δηλ. θα πρέπει ο αγώνας των κατεχόμενων εκμεταλλευμένων να διεξάγεται έτσι ώστε να υποβοηθήσει ένα κίνημα στην χώρα που κατέχει, να αντιμετωπίσει δηλ. τα στρατεύματα του εχθρού όχι σαν στρατεύματα εθνικής κατοχής αλλά σαν στρατεύματα ταξικής επιβολής. Και εδώ εμείς από την πλευρά μας να θυμίσουμε το αντιπολεμικό κίνημα που αναπτύχθηκε στις ΕΠΑ κατά την διάρκεια της επέμβα-

και πέτυχαν να την αναιρέσουν.

Στους κόλπους του ισραηλινού κράτους, από τη μία πλευρά, που ενορχήστρωσε τη βίαιη καταστολή της εξέγερσης, άρχισαν να εμφανίζονται κλυδωνισμοί και ρωγμές, που όπως αργότερα σημείωνε ο Φ. Γκονζάλες (τέως Ισπανός πρωθυπουργός): «[...] στη διάρκεια της πρώτης Ιντιφάντα κατάλαβε [ενν. η ισραηλινή ηγεσία] ότι το Ισραήλ δεν ήταν σε θέση να νικήσει σ' αυτό το νέο είδος σύγκρουσης»⁵. Ενώ δηλαδή, μέχρι τώρα ο κύριος εχθρός για το Ισραήλ εστιάζονταν στον αντάρτικο στρατό της Οργάνωσης για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (ΟΑΠ) τώρα η εστίαση έπρεπε να γίνει κατά πολύ ευρύτερη, εφόσον όφειλε να συμπεριλάβει ολόκληρο τον άμαχο αραβικό πληθυσμό στο ίδιο το εσωτερικό της ισραηλινής κοινωνίας. Προκειμένου, λοιπόν, να μπορέσει «να νικήσει σ' αυτό το νέο είδος σύγκρουσης» αναγκαία ήταν, από την άλλη πλευρά, η συμβολή της ΟΑΠ, η οποία έσπευσε στην περιοχή από την Τυνησία όπου είχε καταφύγει μετά το 1982. Η Ιντιφάντα αποκάλυπτε την αδιαφορία της παλαιστινιακής αρχής για τα συμφέροντα και τις απόψεις ενός «λαού» που ισχυρίζονταν πως εκπροσωπούσε, σε συνδυασμό και με την αυξανόμενη ακτινοβολία της ιρανικής επανάστασης, υπονόμεινε την προηγούμενη λαϊκή υποστήριξη που απολάμβανε. Ήδη βέβαια από την ίδρυσή της, το 1964, είχε θέσει ως στόχο την ανάδειξή της σε μοναδική εκπρόσωπο των διεκδικήσεων των Παλαιστινίων εκτοπίζοντας αρχικά και αφομοιώνοντας εν συνεχεία οποιοδήποτε ανταγωνισμό.

Η Ιντιφάντα όμως, στράφηκε όχι μόνο κατά της ισραηλινής κατοχής αλλά και κατά της ίδιας της παλαιστινιακής άρχουσας τάξης και είναι ενδεικτικό το γεγονός πως απείλησε να «αποσταθεροποιηθεί» και τα γειτονικά αυταρχικά αραβικά καθεστώτα στα οποία, την ίδια περίοδο, ξέσπασαν μαζικές αντιαμερικανικές και αντικαθεστωτικές διαδηλώσεις⁶. Το Ισραήλ από την πλευρά του, έδειξε να εκμεταλλεύεται τη δυσανεμία από τις αποφάσεις της ΟΑΠ ενθαρρύνοντας και χρησιμοποιώντας ισλαμικές οργανώσεις (όπως η Χαμάς) με σκοπό αφενός την καταστολή απεργιών στο εσωτερικό του και αφετέρου την αλλοίωση του ταξικού χαρακτήρα της εξέγερσης και τη διοχέτευσή της σε θρησκευτικές ατραπούς⁷. Πρέπει, ωστόσο, να υπογραμμισθεί πως όσο περισσότερο η ΟΑΠ δημιουργούσε τη λαϊ-

δικαιωμάτων από το ισραηλινό κράτος στην περιοχή, όμως οι ΗΠΑ και το Ισραήλ άσκησαν αμέσως βέτο στην απόφαση

σης στο Βιετνάμ, ένα κίνημα που κινήθηκε σαφέστατα προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ από την άλλη το εθνικοαπελευθερωτικό και προοδευτικό κίνημα των Βιετκόγκ, δεν απευθύνθηκε ούτε μια φορά διεθνιστικά απέναντι στους αμερικανούς φαντάρους και εκμεταλλευόμενους.

Η παραπάνω άποψη, παρόλο τον «ουτοπικό¹¹» στόχο της παραμένει η μόνη ειλικρινής και με προοπτικές κοινωνικής απελευθέρωσης στάση πάνω στο ζήτημα του πολέμου. Κάθε άλλη πρόταση θα συντηρεί τους εθνικούς διαχωρισμούς, τις σφαγές αμάχων, τις κρατικές οντότητες και την εξαθλίωση (ποσοτική και ποιοτική) πάνω στον πλανήτη.

Κάτω από αυτό το πρίσμα στην περίπτωση της παλαιστίνης, σαν την μόνη λύση που θα θέσει τέρμα στην σημερινή κατάσταση πραγμάτων βλέπουμε τον κοινό αγώνα παλαιστινίων και ισραηλινών εκμεταλλευόμενων ενάντια στα ισραηλινά και παλαιστινιακά αφεντικά. Ο αγώνας των παλαιστινίων θα ξαναποκτήσει τις ταξικές του αναφορές εάν αρχίσει να δημιουργεί ρωγμές εντός της εθνικής ενότητας της ισραηλινής κοινωνίας, και αφού στείλει στο διάολο μια και καλή την δική του εθνική ενότητα.

Υστερόγραφο: Θα θέλαμε να θυμίσουμε ένα ιστορικό γεγονός: την παρισινή κομμούνα. Κατά την διάρκεια του πολέμου γαλλίας-πρωσσίας, οι εργάτες του Παρισιού εξεγέρθηκαν (λειπτομέρειες σε όλα τα καλά βιβλία ιστορίας και στους δρόμους). Το γαλλικό κράτος, λοιπόν, **συμμάχησε** με το πρωσσικό **ενάντια** στους κομμουνιστές του Παρισιού και κατάφερε να συντρίψει τους κομμουνιστές. Ταξική αλληλεγγύη έτσι; Όχι μαλακίες...

Σημειώσεις:

1. Σαν εθνικισμό δεν εννοούμε μόνο ακραίες τάσεις ολοκληρωτισμού, αλλά την αποδοχή της έννοιας και της σημασίας του έθνους και της εθνικής καταγωγής στις ζωές των ανθρώπων. Η ιδεολογία

του εθνικισμού (η οποία τυγχάνει μεγάλης αποδοχής από ένα μεγάλο φάσμα ιδεολογιών) από το 1890 περίπου συμπτωνώνεται στην θέση ότι κάθε «έθνος» ολοκληρώνεται μονάχα με την δημιουργία ενός δικού του κράτους. Όσους αποδέχονται αυτή την θέση αποκαλούμε εθνικιστές, και όποια ιδεολογία την περιλαμβάνει εθνικιστική. 2. Αυτή ήταν και η θέση της Β' Διεθνούς πριν τον πόλεμο. Από ομάδες και οργανώσεις χωρών που συμμετείχαν στον πόλεμο συνολικά θα αναφέρουμε για ιστορικούς λόγους: τους γερμανούς σπαρτακιστές (Λούξεμπουργκ, Λήμπκενχτ), τους ρώσους μπλοσεβίκους και μενσεβίκους, τους γάλλους αναρχοσυνδικαλιστές (Ροσμέρ, Μονάτ), τους ιταλούς μπορντεκιστές, τους ολλανδούς συμβουλευτικούς κομμουνιστές (Πάνεκουκ, Γκόρτερ).

3. Όση σαφήνεια θα μπορούσε να επιτρέψει σε αυτές η εθνική ιδεολογία κάθε κράτους.

4. Μέσα στα πλαίσια της οποίας θα δράσουν και οι Α. Στίνας, Γ. Ταμτάκος και αργότερα και ο Κ. Καστοριάδης.

5. Κράτος με τα «γνωστά» χαρακτηριστικά του κράτους.

6. Εδώ να σημειώσουμε τα λιντσαρίσματα που λαμβάνουν χώρα από ένοπλους κουκουλοφόρους, με την κατηγορία του συνεργάτη των παλαιστινίων... Εδώ εμείς θα ρωτήσουμε, τι είναι για τις Χαμάς-Τζιχάντ ένας παλαιστίνιος που καλεί τους ισραηλινούς να αγωνιστούν μαζί; Μήπως «συνεργάτης» του ισραήλ; Και σύμφωνα, σαφώς και θα υπάρχουν συνεργάτες των ισραηλινών στην παλαιστίνη, αλλά δεν είναι δουλειά των ένοπλων κουκουλοφόρων να τους ξεκάνουν...

7. Ή μήπως, το ελληνικό κράτος δεν κάνει εγκλήματα;

8. Είναι τρισάθλια η απαίτηση μερικών ισραηλινών η χρήση της λέξης ολοκαύτωμα να αφορά μόνο αυτούς; στα στρατόπεδα συγκέντρωσης ήταν επίσης: **κομμουνιστές** (για αυτούς φτιάχτηκαν τα πρώτα), **ομοφυλόφιλοι**, και **τσιγγάνοι**.

9. Όλο απειλούσαν οι τούρκοι το ελληνικό κράτος, αλλά όλο «εις βάρος τους» αυτό επεκτεινόταν...

10. Πιο συγκεκριμένα στην Βαγδάτη το 1959. Το 1959.

11. Εάν οι επαναστάτες δεν είναι και ουτοπιστές, τί θα πρέπει να είναι; Ρεαλιστές αριστεροί;

κή δυσφορία τόσο περισσότερο το κύρος της αυξάνονταν στα μάτια της ισραηλινής και αμερικανικής ηγεσίας, εφόσον πλέον απεκδύονταν την «τρομοκρατική-παλαιστινιακή» μαντίλα των προηγούμενων ετών.

Στις συνομιλίες του 1988 στην Τυνησία μεταξύ ΟΑΠ και του αμερικανού πρέσβη Ρόμπερτ Πέλτρο, ο «ηγέτης του παλαιστινιακού λαού, Αραφάτ» συμφωνούσε να ανακαλέσει στην τάξη τους «τρομοκράτες» της Ιντιφάντα με τρόπο ώστε να αποκατασταθεί το προηγούμενο καταπιεστικό status quo. Επιπλέον, ο Αραφάτ αναγνώριζε το δικαίωμα στο «Κράτος του Ισραήλ να υπάρχει με ειρήνη και ασφάλεια» και δήλωνε πως αναλαμβάνει την ευθύνη για τις ενέργειες όλων των παλαιστινιακών οργανώσεων, ώστε να ευθυγραμμιστούν και να πειθαρχήσουν με τις αποφάσεις της συμφωνίας. Μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και τον πόλεμο του Κόλπου, οι ΗΠΑ εδραίωναν την κυριαρχία τους στην περιοχή της Μέσης Ανατολής, αυξάνοντας θεαματικά τις πωλήσεις όπλων προς το κράτος του Ισραήλ. Από την πλευρά του το Ισραήλ, ήδη από το 1990 κατεύθυνε την αγροτική οικονομία των Κατεχόμενων με απώτερο σκοπό να την εντάξει πλήρως στην ισραηλινή οικονομία.

Ο δρόμος προς το Όσλο ήταν ανοιχτός. Η συνθήκη του Όσλο, τον Μάιο του 1994, δημιούργησε ένα τέτοιο κλίμα ευφορίας που η «τελική διευθέτηση» του παλαιστινιακού προβλήματος φάνταζε ζήτημα χρόνου. Η «συνθήκη ειρήνης», η οποία χαιρετίστηκε από όλες τις δυτικές κυβερνήσεις και οδήγησε στην απονομή βραβείου Νόμπελ των πρωταγωνιστών (Ράμπιν, Πέρες και Αραφάτ), «εξεχούσε» να αναφέρει οτιδήποτε συγκεκριμένο για την ασφάλεια των Παλαιστινίων από την επιθετικότητα του ισραηλινού στρατού κατοχής. Για το Ισραήλ, αντίθετα, εξασφαλιζόνταν η απρόσκοπτη πρόσβαση στα Κατεχόμενα, ενώ ο ρόλος της παλαιστινιακής αρχής καθοριζόνταν, μέσα από μια σειρά νεοϊδρυθέντων θεσμών, στο να κρατά παθητικό τον πληθυσμό. Αν, παρόλα αυτά, αποτύγχανε, το Ισραήλ διατηρούσε το δικαίωμα να αντιδράσει κατά βούληση. Με τον τρόπο αυτό, οι αποφάσεις του Ισραήλ αντί να διεξάγονται μονομερώς, γεγονός που συχνά πυκνά δημιουργούσε αντιδράσεις από τη διεθνή κοινότητα, τώρα θα πραγματοποιούνταν μέσω της ΟΑΠ. Σε αντάλλαγμα της στάσης αυτής της ΟΑΠ, η ισραηλινή ηγεσία υπόσχονταν

πως θα ιδρύονταν ανεξάρτητο κράτος στη Δυτική Όχθη και τη Λωρίδα της Γάζας, ενώ ο Ράμπιν αναγνώριζε τον ηγέτη της, Αραφάτ ως «νόμιμο αντιπρόσωπο» του παλαιστινιακού λαού⁸.

Η «ειρηνευτική συμφωνία» του Όσλο προλείανε το έδαφος για την κυβέρνηση Ράμπιν ώστε να σκληρύνει την καταπίεση και να αυξήσει τον εποικισμό στα Κατεχόμενα -παρά τον πολυδιαφημισμένο «περιορισμό του εποικισμού». Το Ισραήλ ενέκρινε ένα σχέδιο κατασκευής δρόμων με σκοπό τη διαίρεση των παλαιστινιακών περιοχών. Οι επιχειρηματικές επενδύσεις των ισραηλινών στην περιοχή συνέβαλαν έτσι στην εκπληκτική άνοδο των ρυθμών ανάπτυξης, ενώ παράλληλα κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα από την πλευρά των Παλαιστινίων απαγορεύονταν. Παρόλα αυτά, οι δραστηριότητες της ισραηλινής επιχειρηματικής κοινότητας που περιελάμβαναν την εγκαθίδρυση μονοπωλίων και την αθρόα χρησιμοποίηση φτηνού παλαιστινιακού εργατικού δυναμικού για την ανέγερση των εβραϊκών οικισμών⁹, είχαν την επίσημη έγκριση της παλαιστινιακής αρχής σε αντάλλαγμα χρηματοδοτήσεων και παροχής διευκολύνσεων για τη λειτουργία της. Με τον τρόπο αυτό, οι Εβραίοι έποικοι της Δυτικής Όχθης (στην πλειοψηφία τους ακροδεξιοί και ένοπλοι) που επωφελούνταν διεθνών επιχορηγήσεων¹⁰, απολάμβαναν μια σειρά από δικαιώματα την ίδια στιγμή που το μεγαλύτερο τμήμα του αραβικού πληθυσμού της

Γάζας ασφυκτιούσε
κάτω από ει-
δε-

χθής ό-
ρους σε σύνο-
ρα που τελούσα-
ν υπό την επιστολή της
ΟΑΠ. Παράλληλα, η παρο-
χή νερού μειώνονταν και απα-
γορεύονταν οποιαδήποτε αραβική οικιστική δραστηριότητα ακόμα
και σε περιοχές που δεν ήταν άμεσα ελεγχόμενες από το Ισραήλ.

Ταυτόχρονα, οι εκκαθαρίσεις και οι εκποτίσεις κλιμακώνονταν, ενώ φυλακίζονταν μέλη της Φατάχ (που την περίοδο εκείνη είχαν προβεί σε δημοψήφισμα στη Ραμάλα επιδιώκοντας τη μετατροπή σε πολιτικό κόμμα και την ανεξαρτητοποίησή τους από την ΟΑΠ) και άλλοι αντιφρονούντες που τάσσονταν κατά των «ειρηνευτικών συμφωνιών» ή τολμούσαν να αντιταχθούν στον Αραφάτ¹¹.

Το κύριο, λοιπόν, πρόβλημα που αντιμετώπιζε ο Αραφάτ, μετά το Όσλο, ήταν η μαζική δυσφορία για τις αποφάσεις και τις συμφωνίες του. Ακόμα και στελέχη της ίδιας της ΟΑΠ άρχισαν να επικρίνουν τον ηγέτη της και ορισμένοι, όπως ο γνωστός παλαιστίνιος ποιητής Μαχμούντ Νταρβίς, να αποχωρούν. Ο Αραφάτ προκειμένου να αποκαταστήσει το κύρος του προέβη σε μια σειρά ενεργειών ανάμεσα και στις οποίες η συμφωνία Ιερικούς-Γάζας το 1994 και η υπογραφή πρωτοκόλλου το 1997 με το Ισραήλ για το θέμα της Χεβρώνας. Στις περιοχές δηλαδή που αριθμητικά υπερτερούσαν οι Άραβες περνούσαν τώρα στον έλεγχο της ΟΑΠ. Με τις συμφωνίες αυτές η παλαιστινιακή αρχή αποδείκνυε, για ακόμα μια φορά, πως αποδέχονταν πλήρως το ρόλο του μπάτσου, που θα κρατά υποταγμένο τον παλαιστινιακό πληθυσμό στο όνομα μίας εθνικής ενότητας, η οποία στεγάζονταν κάτω από τη μορφή και συμπυκνώνονταν στη μορφή του μοναδικού ηγέτη.

Στη συνάντηση του Καμπ Ντέιβιντ το Καλοκαίρι του 2000 μεταξύ του προέδρου των ΗΠΑ, Μπιλ Κλίντον, του πρωθυπουργού του Ισραήλ, Εχούντ Μπαράκ και του ηγέτη της ΟΑΠ, Γιάσερ Αραφάτ, η οποία στεγάστηκε κάτω από το γενικό τίτλο «Ειρηνευτική Διαδικασία», παρουσιάζονταν το «τελικό σχέδιο» της ισραηλινής κυβέρνησης (προέκταση της ισραηλινής πολιτικής από το 1967 και μετά) για το διαχωρισμό της Ιερουσαλήμ, κύριο τόπο της παλαιστινιακής ζωής και όχι μόνο, με την παράλληλη αξίωση για άμεση αποχώρηση του αραβικού πληθυσμού. Το σχέδιο του Μπαράκ για την Ιερουσαλήμ καθώς και για άλλες περιοχές στις οποίες υπερτερούσαν αριθμητικά οι Άραβες, ήταν να κατακερματιστεί με τέτοιο τρόπο ώστε αφενός να ενσωματωθεί οριστικά στο ισραηλινό κράτος και αφετέρου η παροχή ηλεκτρικού, νερού, τηλεπικοινωνιών και άλλων υπηρεσιών οι οποίες μέσω της ΟΑΠ προσφέρονταν σε έναν ισχυρό αριθμό Παλαιστινίων, να εξαρτάται άμεσα από το Ισραήλ. Με τον τρόπο αυτό η ισραηλινή κρατική μηχανή θα αιχμαλωτιζε για να ενσωματώσει φτηνό εργατικό δυναμικό για να στηρίξει την οικονομία της (που από το 1997 και μετά βρίσκονταν σε περίοδο ύφεσης), ενώ τα λύματα των βιομηχανικών ζωνών θα διοχετεύονταν προς τις παλαιστινιακές περιοχές.

Η κατάρρευση των συνομιλιών, στα τέλη του Ιουλίου του 2000, έθεσε το σχέδιο σε λειτουργία. Η επικύρωση από τον Μπαράκ, της απόφασης του Αριέλ Σαρόν για τρομοκρατική επίσκεψη στο τέμενος Al-Aksa και η μαζική χρήση βίας τις επόμενες ώρες από την ισραηλινή αστυνομία, οδήγησαν στην νέα Ιντιφάντα της 30 Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους, την Al-Aksa Ιντιφάντα. Τις επόμενες ημέρες, η κυβέρνηση Κλίντον έσπευσε για βοήθεια αυξάνοντας τις πωλήσεις πολεμικών όπλων. Η Al-Aksa Ιντιφάντα όμως, σε αντίθεση με την πρώτη, δε μεταφέρθηκε στο έδαφος του Ισραήλ και «οι ενέργειες αυτοκτονίας» έκαναν «την πλειοψηφία των Παλαιστινίων να είναι αποκομμένη από την ενεργή αντίσταση» δηλαδή από τις πράξεις πολιτικής ανυπακοής και όλες εκείνες τις ενέργειες της Ιντιφάντα του 1987 που «περιλάμβαναν από μπουκντάζ στα ισραηλινά προϊόντα μέχρι τη δημιουργία λαϊκών επιτροπών»¹². Στις λιγοστές διαδηλώσεις της νέας Ιντιφάντα δίπλα από σημαίες της ΟΑΠ κυμάτιζαν πλέον σημαίες των Τζιχάντ και Χαμάς, ενώ η στροφή προς τις ενέργειες αυτοκτονίας, υπό την καθοδήγηση των ισλαμικών οργανώσεων έδινε το άλλοθι τόσο στο κράτος του Ισραήλ για τη διενέργεια στρατιωτικών επιχειρήσεων στα Κατεχόμενα

με τη χρησιμοποίηση εξελιγμένων τεχνικών καταστολής όσο και στον ίδιο τον Αραφάτ για την αύξηση του ελέγχου και της καταπίεσης στο εσωτερικό της παλαιστινιακής κοινωνίας. Επόμενο λοιπόν ήταν η Al-Aksa Ιντιφάντα να υποστεί κάριο πλήγμα από τον «πόλεμο κατά της τρομοκρατίας» ως συνέπεια των γεγονότων της 11ης Σεπτεμβρίου από την νεοεκλεγείσα κυβέρνηση του Αριέλ Σαρόν, η οποία δεν έκανε τίποτα άλλο από το να αναζητά αφορμές για νέες εθνικές εκκαθαρίσεις.

Στο υπάρχον πλαίσιο, κάθε ελπίδα για προοπτική άρσης της κρίσης δεν μπορεί παρά να δείχνει, από κάθε οπτική, ανηλεώς υπονομευμένη. Όσο τουλάχιστον η νέα Ιντιφάντα θα κατευθύνεται από Ισλαμικές οργανώσεις και θα εκφράζεται με ενέργειες αυτοκτονίας, στη βάση της αρχής της συλλογικής ευθύνης, τόσο περισσότερο θα απεμπολείται οποιοδήποτε κοινωνικό απελευθερωτικό πρόταγμα από την πλευρά των καταπιεσμένων (Παλαιστινίων και Ισραηλινών) και είναι δύσκολο -αν όχι αδύνατο- να φανταστούμε οποιαδήποτε βιώσιμη λύση στα πλαίσια διαχωριστικών γραμμών (εθνικών, θρησκευτικών ή άλλων) και συνόρων χαραγμένων από Έθνη-Κράτη.

Σημειώσεις:

1. Η Ιορδανία, η Συρία και το Ιράκ έσπευσαν για βοήθεια, αλλά σπωθήθηκαν εύκολα από τον ισραηλινό στρατό. Η Δυτική Όχθη, η Λωρίδα της Γάζας, η χερσόνησος Σινά και ο αραβικός τομέας της Ιερουσαλήμ πέρασαν από ιορδανική σε ισραηλινή κατοχή, ενώ στις 10 Ιουνίου τα υψώματα του Γκολάν, τα οποία μέχρι τότε βρίσκονταν υπό τον έλεγχο της Συρίας, καταλήφθηκαν από το Ισραήλ.
2. Ο μόνος όρος που αφορούσε τα δικαιώματά τους ανέφερε ασφαλώς την ανάγκη «περί δίκαιης επίλυσης του προβλήματος των προσφύγων». Έκανε λόγο, γενικά και αόριστα, για την ανάγκη συνεργασίας για μια «δίκαιη και μακροπρόθεσμη ειρήνη».
3. Γι' αυτό η συμφωνία δημιούργησε αντιδράσεις στον αραβικό κόσμο, ενώ η Αίγυπτος αποπέμφθηκε από την Ένωση Αραβικών Κρατών και της επιβλήθηκε οικονομικός αποκλεισμός.
4. Στο πλαίσιο αυτό, εξάλλου, εντάσσονται και οι προκλητικές ενέργειες του Αριέλ Σαρόν που αποσκοπούσαν στο να προκαλέσουν την ένοπλη αντίδραση της ΟΑΠ (PLO) έτσι ώστε να δημιουργηθούν τα αναγκαία άλλοθι για την εισβολή στο Λίβανο.
5. Άρθρο στην *El Pais* που αναδημοσιεύτηκε στην *Καθημερινή* της 19-5-02.
6. Υπό το φόβο μιας γενικευμένης εξέγερσης η Αίγυπτος, η Ιορδανία, το Μαρόκο συνεργάστηκαν ανεπίσημα με το Ισραήλ στην εκστρατεία εξάρθρωσης των «τρομοκρατών».
7. Προς αυτήν την κατεύθυνση το Ισραήλ θα απαγορεύσει, αρκετά αργότερα, «το δικαίωμα του συναθροίζεσθαι» εκτός μόνο από την περίπτωση θρησκευτικών τελετών.
8. Το Όσλο, αντίθετα, δεν προσέφερε καμία ρητή αναγνώριση της ΟΑΠ.
9. Κάθε εποικισμός ουσιαστικά λειτουργεί σα στρατιωτική βάση για εξόρμηση στις παλαιστινιακές περιοχές και φρουρείται νυχθημερόν από ισραηλινούς στρατιώτες και τεθωρακισμένα.
10. Η υλοποίηση του ισραηλινού εποικισμού χρηματοδοτείται είτε από κονδύλια που προέρχονται από τις ΗΠΑ είτε από το Εβραϊκό Ταμείο είτε από άλλες πιο έμμεσες πηγές.
11. Είναι ενδεικτικό εξάλλου πως η κακομεταχείριση που υφίστανται οι αριστεροί και οι ισλαμιστές αντιπολιτευόμενοι του Αραφάτ στις φυλακές της παλαιστινιακής αστυνομίας είναι παρόμοια με εκείνη της ισραηλινής.
12. Τα αποσπάσματα είναι από το ημερολόγιο του Amr Shalakany για την Al-Aksa Ιντιφάντα που δημοσιεύτηκε στην 3^η Γενιά, τχ. 45/46, Μάιος/Ιούνιος 2002, σ. 18.

